میراث

# نسخه قرآن در موزه لندن

«نسخه ۴۲۸۹ در موزه ملی به خط کوفی یکی از قرآن‌های مهم در تاریخ کتابت در ایران در قرن سوم است.

این نسخه تا همین چند وقت پیش، ۱۵۸ برگ داشته و برگ‌شماری آن را ظاهرا شادروان مهدی بیانی هنگام برگزاری نمایشگاه قرآنی در سال ۱۳۲۷ شمسی انجام داده است. اکنون اما دو برگ آن مفقود است: یکی برگ ۱۲۸ (حاوی آیات ۴ تا ۶ سوره یونس) و دیگری برگ ۱۳۷ (حاوی آیات ۲۱ تا ۲۲ سوره یونس).»

اینها را دکتر مرتضی کریمی نیا نسخه‌شناس، محقق و پژوهشگر در حوزه مستشرقان در کانال تلگرامی‌اش نوشته و اضافه کرده: «با جست‌وجوی فراوان، اخیرا توانستم رد پای این دو برگ مفقوده از موزه ملی ایران را در خانه‌ای از کتب عتیقه، معروف به خانه کتب کواریچ (Bernard Quaritch) در لندن بیابم.

هم‌اکنون از دو برگ ۱۳۷ و ۱۲۸ یکی در تهران و دیگری در لندن است. توضیحات کاتالوگ انتشاریافته از سوی انتشارات کواریچ نیز نشان می‌دهد دو برگ معرفی و عرضه‌شده این کتاب دقیقا همان دو برگ مسروقه از موزه ملی ایران است.

پس از انتشار این مطلب توسط کریمی نیا، جامعه باستان‌شناسی ایران هم ضمن بازنشر این خبر خواستار رسیدگی فوری وزارتخانه میراث فرهنگی به موضوع و روشنگری در این زمینه شده است.

ذکر این نکته ضروری است که در شگرد جدید بازار سیاه نسخ خطی، سال‌هاست یک کتاب سرقت و به فروش نمی‌رسد بلکه با برداشتن چند صفحه از یک کتاب این نسخ روانه بازار سیاه عتیقه می‌شود./ جام جم دیلی

## پیشرفت خراسان جنوبی با بهره‌گیری از صنعت گردشگری

خراسان جنوبی از استان‌های محروم و کم‌برخوردار، در عین حال باظرفیت کشورمان است؛ ظرفیت‌هایی در حوزه گردشگری که با بهره‌گیری درست از آنها می‌توان بخشی از بار محرومیت این استان را کاست. این موضوع که همواره توجه فعالان حوزه گردشگری را به خود جلب کرده، حالا مورد توجه استاندار خراسان جنوبی هم قرار گرفته و حمید ملانوری گفته: وجود جاذبه‌های فراوان و بکر گردشگری، همسایگی با شش استان، مرز مشترک با کشور افغانستان و اشتغالزا بودن صنعت توریسم، از ضرورت‌های توجه به موضوع گردشگری در استان است؛ به‌ویژه امنیت مثال‌زدنی استان که یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در توسعه این حوزه است. به گفته ملانوری، صنعت گردشگری به‌عنوان اولویت اصلی توسعه در استان باید ابتدا به‌خوبی به مردم استان معرفی شود تا همه بخش‌های مرتبط شامل گردشگری تاریخی، علمی، فرهنگی ،سلامت، بیابانگردی و... در این منطقه فعال شود./ میراث آریا

با گذشت ۶ سال از اجرای طرح آبرسانی ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان هنوز آمار دقیقی از میزان لوله‌گذاری‌های انجام شده وجود ندارد

### بررسی حاشیه‌های مدرن‌ترین و اقتصادی‌ترین طرح آبیاری کشور در سیستان و بلوچستان

# هیاهوی بسیار برای یک هیچ بزرگ

**می‌گویند یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های آبرسانی کشور است؛ آن هم در زمینی به مساحت ۴۶ هزار کیلومتر مربع در شهرستان‌های زابل، هامون، نیمروز، هیرمند و زهک. اصلا به‌خاطر همین اسمش را گذاشته‌اند طرح آبرسانی ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان. اسم این طرح را اما هنوز خیلی‌ها خارج از استان سیستان و بلوچستان نشنیده‌اند، در داخل این استان ۱۸۷۵۰۲ کیلومتر مربعی هم این طرح با وجود گذشت شش سال و ۱۳ بار افتتاح عجیب و غریب، هنوز انتظارها را برآورده نکرده و محبوبیتی برای مجریانش به ارمغان نیاورده؛ در این شش سال مسؤول پشت مسؤول بوده که از روند اجرای آن بازدید کرده، نشان به آن نشان آخرین بازدید مسؤولانه‌ای که به‌نام اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری و کاظم خاوازی، وزیر جهاد کشاورزی و همراهانشان در هجدهمین روز دی ماه نوشته شده؛ از همان دست بازدیدهایی که حرف مردم بومی منطقه و خواسته‌هایشان به گوش هیچ‌کدام از مسوولان نمی‌رسد و در نهایت آنها می‌مانند و موجی از ناامیدی و استیصال از به سرانجام نرسیدن وعده بزرگی که انگار فقط روی کاغذ قابلیت اجرایی شدن داشته؛ طرحی که معاون اول رئیس جمهوری به آن لقب مدرن‌ترین و اقتصادی‌ترین طرح آبیاری کشور را داده است.**

مینا مولایی

ایران

اشرفیان: مشخص نیست کدام نهاد و سازمان باید پاسخگوی ایرادات به‌وجود آمده بعد از تحویل پروژه باشد. این طرح اگر میلیاردها تومان هم هزینه برداشته باشد اما در نگهداشتش تدبیری نشود، همه زحمات به هدر می‌رود

### اعتبارات زیاد، نتیجه کم

این ماجرای یک طرح ملی است؛ یک طرح که می‌توانست سرانجام بهتری داشته باشد و سررشته‌اش روی تقویم به سال ۱۳۹۳ می‌رسد؛ طرحی که بعد از سفر رئیس جمهوری و اعضای هیات دولت به سیستان و بلوچستان مصوب و اعتبار ۵۰۰ میلیون دلاری آن با عنایت رهبر معظم انقلاب از منابع صندوق توسعه ملی تامین شد.

انتشار این خبر مساوی بود با به‌وجود آمدن موج بزرگی از امید در دل مردم این منطقه محروم؛ همه آنهایی که قدردان این لطف و عنایت رهبری بودند و امید داشتند روزهای سخت کم‌آبی‌شان به پایان رسیده باشد. این اما همه ماجرا نبود و در خردادماه سال ۳۵۰،۹۷ میلیون دلار اعتبار دیگر هم برای تکمیل این طرح در هیات دولت به تصویب رسید.

این عدد و رقم‌ها را وقتی کنار هم می‌گذاریم به همان ۳۷۰۰ میلیارد تومان اعتباری می‌رسیم که معاون اول رئیس جمهور همین چند روز پیش هنگام بازدید از ایستگاه پمپاژ شهید محبعلی فارس گفت که صرف آبرسانی به این ۴۶ هزار هکتار اراضی دشت سیستان شده است. در همین بازدید اما عدد و رقم جالب دیگری هم از سوی معاون آب و خاک وزارت جهادکشاورزی مطرح شد؛ آن هم وقتی که علی مرادا‌کبری گفت براساس آخرین آمار در فصل کشت پاییزه بیش از ۵۶ هزار هکتار آبیاری شده است.

### همان ۴۶ هزار هکتار هم انجام نشده

برای بسیاری از فعالان اجتماعی و همه آنهایی که نگران هدررفت بودجه های ملی در طرح‌های اینچنینی هستند، آمار اعلام شده مایه تعجب شده است، چراکه آن‌طور که حجت‌الاسلام مجتبی اشرفیان، امام جمعه شهر «علی‌اکبر» شهرستان هامون به ما می‌گوید، همان ۴۶ هزار هکتار وعده داده شده هم هنوز به‌طور کامل انجام نشده است و لوله‌گذاری‌های انجام شده در بسیاری از مناطق خالی از اشکال نیست.

امام جمعه شهر علی‌اکبر در ادامه با تاکید بر این‌که اصل طرح یک ایده خوب و قابل نیاز در سیستان و بلوچستان بوده، می‌گوید: این یک اتفاق بزرگ و بی‌نظیر بود که باعث شد امیدهای زیادی به آبادانی منطقه و احیای صنعت کشاورزی در دل مردم زنده شود، مخصوصا در زمانی که با خشک شدن تالاب هامون، معیشت بسیاری از مردم دچار اختلال جدی شده و آمار مهاجرت بالا رفته بود، اما متاسفانه در روند اجرای این طرح اشکالاتی وجود داشته که باعث نارضایتی مردم شده است.

اولین مشکل به گفته حجت‌الاسلام اشرفیان به بحث تاخیر در اجرایی شدن طرح برمی‌گردد: «قرار بود طرح اولیه این آب‌رسانی در منطقه هامون در یک بازه زمانی سه ساله به بهره‌برداری برسد اما تاخیر زیادی در این مساله به‌وجود آمد و همین موضوع باعث شد که مردم نسبت به این قول و وعده‌ها بی‌اعتماد بشوند.

مشکل بزرگ بعدی در اجرای این طرح، ایراداتی است که امام جمعه شهر علی‌اکبر به نحوه جانمایی حوضچه‌های پنج هکتاری می‌گیرد و می‌گوید: با ایجاد هم آبی مشترک بین زمین‌های کشاورزی، نارضایتی زیادی بین کشاورزان به‌وجود آمده و تسهیلگران اجتماعی در این طرح کارشان را درست انجام نداده‌اند و هنوز خیلی از کشاورزان نمی‌دانند که اگر حوضچه در زمین آنها قرار گرفته، او مالکش نیست.

### کاش به سرنوشت طرح‌های نیمه‌تمام دچار نشود

بزرگ‌ترین مشکل اما از نظر حجت‌الاسلام اشرفیان، مشخص نبودن متولی رسیدگی به این پروژه بعد از تحویل است. امام جمعه شهر علی‌اکبر می‌گوید: مشخص نیست که کدام نهاد و سازمان باید پاسخگوی ایرادات به‌وجود آمده بعد از تحویل پروژه باشد. این طرح اگر میلیاردها تومان هم هزینه برداشته باشد اما در نگهداشتش تدبیری نشود، همه زحمات به‌هدر می‌رود و بهتر است متولی به‌طور کامل مشخص شود.

سررشته این نگرانی اما به گفته او به تمام طرح‌های مشابهی می‌رسد که در این استان اجرا و به حال خود رها شده‌اند. اشرفیان می‌گوید: ما طرح‌های زیادی داریم که بعد از اجرا به‌حال خود رها شده‌اند مثل طرح نیم‌لوله که ۱۲۰۰ میلیارد تومان در آن نابود شد چراکه هیچ چشم‌اندازی برایش تعریف نشده و مطابق با شرایط جغرافیایی و آمایش منطقه نبود. حتی هیچ سازمان بهره‌برداری هم برایش تعریف نشده بود و الان سال‌هاست جنازه نیم‌لوله‌ها در سیستان خاک می‌خورد و مردم واقعا به‌خوبی از آنهایی که بیت‌المال را هدر دادند یادنمی‌کنند.

او در ادامه تاکید می‌کند: در این طرح اگر سازمان جهاد کشاورزی و وزارت نیرو متولی هستند باید همزمان با اجرای پروژه وارد عمل می‌شدند و آموزش‌های لازم را به کشاورزان می‌دادند و اگر هنوز کشاورز نمی‌داند که در بحث کشت محصولاتش چطور باید عمل کند، در این زمینه کم‌کاری صورت گرفته است.

### ۱۳ بار افتتاح عجیب و غریب

می‌گویند سیستان و بلوچستان بهشت طرح‌های نیمه‌تمام است و حالا خیلی از فعالان اجتماعی در این استان نگران به سرانجام رسیدن طرحی هستند که برای مجریانش های‌وهوی فراوانی داشته و برای مردمی که مخاطبش بوده‌اند فعلا هیچ!

کمالی، دبیر جنبش دانشجویی عدالتخواه استان سیستان و بلوچستان در همین رابطه به ما می‌گوید: «طرح ۴۶ هزار هکتاری، طرحی بود که مطالعاتش به‌گفته خود مجریان طرح، در حین اجرای آن انجام شد، یعنی نه پایلوتی داشت و نه چیز دیگری؛ از ابتدا هم قرار شد طی یکی دوسال به نتیجه برسد اما الان بعداز حدود شش سال ما می‌بینیم که هنوز نواقص زیادی دارد. این طرح بین هفت تا ۱۳ بار افتتاح شده و این هم از عجایب روزگار است. اگر طرحی به سرانجام نرسیده چطور افتتاح شده، آن هم به‌طور مکرر و با این همه نقص و واقعا باید مشخص شود که علت عجله دولت و وزارت جهاد در افتتاح طرح ۴۶ هزار هکتاری چه بوده؟!»

این فعال اجتماعی در توضیح بیشتر می‌گوید: «در این چند سال ما هیچ‌وقت آمار دقیقی از میزان عملیات صورت گرفته ندیدیم، گاهی می‌گویند که ۵۰۰۰ کیلومتر لوله‌گذاری شده است، این یعنی باید به اندازه ۹۵ درصد هدررفت آب در دشت سیستان گرفته شود اما در عمل این اتفاق نیفتاده است.»

او در ادامه تاکید می‌کند: در این طرح کمالی با تاکید بر این‌که اجرای این طرح در کلیات خوب و ضروری بوده، می‌گوید: مشکل در نحوه اجراست و آن‌طور که مجریان طرح می‌گویند انجام نشده و حتی همین حالا هم می‌گویند که به جای ۴۶ هزار هکتار ۵۶ هزار هکتار آبرسانی شده. در واقعیت مشخص نیست که واقعا این مقدار زمین آبیاری شده و زیرکشت رفته و آیا نتیجه بخش بوده چراکه بارها اعلام شده در جایگذاری حوضچه‌هایی که قرار است آب از طریق لوله به آنها برسد تا زمین‌ها آبیاری شود ایراداتی وجود دارد. از طرف دیگر با وجود اعتبارات میلیاردی، لوله‌های به‌کار رفته یا آنقدر بی‌کیفیت است که با فشار آب ترک می‌خورند یا به‌خاطر جلوگیری از ترکیدگی، اصلا آب با فشار در آنها جریان پیدا نمی‌کند و در نهایت فایده‌ای برای آبیاری ندارد.

### این همه اعتبار و عقب افتادن حقوق کارگران!

۸۵۰ میلیون دلار اعتبار و عقب‌افتادگی حقوق کارگران پروژه عظیم آبرسانی ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان؟! عجیب باشد یا نه، در واقعیت کارگران بسیاری در طول اجرای این پروژه تا ماه‌ها حقوق دریافت نکرده و دستشان هم به جایی بند نبوده است. یکی از این کارگران که بعد از چند ماه قید کار در پروژه را زده و الان در جای دیگری مشغول به کار است به ما می‌گوید: در این طرح بیشتر از ۱۲ پیمانکار حضور داشتند. ما کارگران یکی از این شرکت‌های پیمانکاری بودیم که از اسفند سال گذشته حقوق نگرفته بودیم؛ آن هم حقوق یک و نیم میلیون تا دو میلیون تومانی! بالاخره بعد از رسانه‌ای شدن این موضوع، حقوق ما را تا شش ماه تسویه کردند و هنوز حقوق چهار ماه را طلبکاریم که معلوم نیست کی به حساب‌مان واریز شود.

کمالی، فعال اجتماعی سیستان و بلوچستان در تایید سخنان این کارگر به ما می‌گوید: در جریان اجرای این پروژه ما شاهد بودیم که بارها پرسنل شرکت‌های پیمانکار فازهای مختلف پروژه آبیاری دشت سیستان، به‌خاطر عقب افتادن چند ماهه حقوق‌شان تجمع کردند و متاسفانه مثل همیشه با وجود سرمایه فراوانی که از روز اول به این طرح تزریق شد اما سهم کارگر از این سرمایه کمترین سهم بوده و است و آن هم با هزاران منت و پشت‌گوش انداختن پرداخت می‌شود و متاسفانه کارگران و کارکنان برخی شرکت‌های پیمانکار این پروژه حتی ماه‌ها از حقوق حداقلی‌شان هم محروم بوده‌اند.

## فقدان آموزش به مخاطبان اصلی طرح

در طرح آبرسانی ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان، کشاورزان شهرستان‌های زابل، هامون، نیمروز، هیرمند و زهک، مخاطب اصلی هستند؛ کشاورزانی که تا یاد دارند از روش آبیاری سنتی یا همان روش غرقابی برای کشت محصولات‌شان استفاده می‌کردند؛ روشی که در این طرح باید تغییر کند و اصلاحش نیاز به آموزش‌هایی دارد که جای خالی‌اش دیده می‌شود و دبیر جنبش دانشجویی عدالتخواه استان سیستان و بلوچستان درباره‌اش به ما می‌گوید: کشت بومی منطقه گندم و جو است و اگر قرار به تغییر این کشت به سمت محصولات گلخانه‌ای است باید به کشاورز آموزش‌های لازم را درباره این محصول جدید بدهند، به صورت پایلوت از اول تا آخر کار کشت را به آنها نشان بدهند تا کسی که نسل اندر نسل جو و گندم کاشته و به روش غرقابی آن را آبیاری کرده، نسبت به این تغییر کشت از خودش مقاومت نشان ندهد. این نگرانی را در گفت‌وگو با کارشناسان دیگر هم می‌توان دید؛ کارشناسانی که متفق‌القول می‌گویند بدون برنامه‌ریزی نمی‌توان الگوی کشت را در یک منطقه تغییر داد چراکه باید از قبل، نوع بذر، کاشت، داشت و برداشت و نوع آبیاری را به صورت یک پارچه دید، معضلی که جای خالی‌اش بعد از شش سال هنوز در این طرح دیده می‌شود.

---

طراح: بیژن گورانی

## جدول شماره ۵۸۴۶

### جدول عادی

**افقی:** ۱) تحرک قلب- مرتبه- نوعی اسلحه گرم ۲) همسایه لهستان- آن چه نتیجه می‌دهد- ریه ۳) مذکر- از مصالح ساختمانی- کلیسایی در اصفهان ۴) غذایی از سبزیجات پخته و ماست- قدرت- ناسزاگویی ۵) ترسم که... در غم ما پرده در شود- شهسوار امروزی- نفت دریای شمال ۶) طوقه چرخ خودرو- اهل هرات- ستایشگر ۷) دارای سنی متوسط- نیم‌تنه زنانه ۸) زندگی کن- آیین‌ها- ناگزیر- عصب ۹) نوعی کاغذ جلد کتاب- از ایالات آمریکا ۱۰) بندری در استان بوشهر- یکی از سه حالت ماده- شیوه انجام کار ۱۱) رهن‌دهنده- شهری در افغانستان- دومین حرف الفبای یونانی ۱۲) دستی- ظالم- دستگاهی برای انجام واکنش‌های هسته‌ای ۱۳) اتاقکی برای نگهداری وسایل اضافی- مقابل پیروزی- ضمیر اول ۱۴) نفی عرب- معامله پاپاپای- ترساندن عمدی ۱۵) کنایه از شخص اخمو و بد خلق است- کفایت‌کننده- سلاحی سرد.

**عمودی:** ۱) توده انباشته‌شده از چیزی- ساختن زینت‌آلات طلا- نت ششم ۲) از صنایع مادر در کشور ما- جهل ۳) شب روستایی- مسکوک عهد دیلمیان- پرنده شکاری ۴) روکار ساختمان- سازی بادی- بوته کوچک ۵) دینداری- خرید غیرنقدی- کوشا ۶) جانگداز- چالاک ۷) هیکل- بخشندگان- بدترین نوع جرم ۸) اراده- آبله سوختگی- مامان- پایتخت ایتالیا ۹) خدایی- پایتخت توگو- لوکس ۱۰) از نام‌های قرآن- دوشیزه اورلئان و قهرمان ملی فرانسه ۱۱) آماده کردن غذا برای خوردن- پابرجا و برقرار- صداقت ۱۲) نوعی خط کش- عمده فروش- برنج پخته نرم ۱۳) گروهی از جانوران بندپای بالدار- شیفت- مردن از غصه ۱۴) بخیل- نمایش بی‌کلام ۱۵) ترمز چارپا- درگذشته- صاحب و مالك.

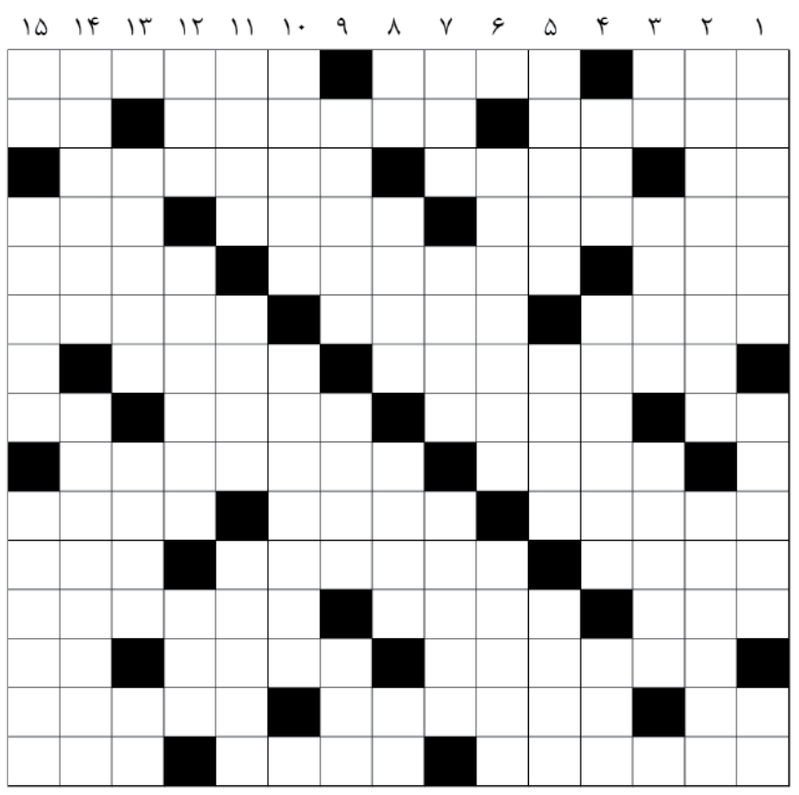

### جدول ویژه

**افقی:** ۱) نام سه تن از امپراتوران روسیه بود- عاجز- ابتدا، آغاز ۲) ورزشی با توپ بیضی- ماهر در دعوا- رایحه ۳) بسیار سرد- آبله سوختگی- شیوه حل مشکل ۴) پنهان شده- خلق و خو- کلاغ سیاه و سفید ۵) جنبش و حرکت- از صور فلکی نیمکره جنوبی آسمان- انباری برای نگه داشتن برنج ۶) جنگ- غذای زندانیان- سنگ‌های زینتی ۷) لوزه سوم انسان- پاکدامن ۸) گل سرخ- جسارت- سرسری- شهر توت ۹) عاشق- دستگاه ضدعفونی‌کننده وسایل پزشکی ۱۰) سومین مرحله زندگی دگردیسی- بیماری ثروتمندان- دفعه، بار ۱۱) شاخه باریک درخت- لقب ماندلا در آفریقای جنوبی- سیمی با ولتاژ صفر ۱۲) دو رویی- دم و بازدم- موزه مشهور فلورانس ۱۳) زندگینامه- سند- تیر پیکاندار ۱۴) حرف آخر- دلخواه- محفظه چند کشویی برای نگهداری لوازم ۱۵) قشر خارجی پوست- آحاد- نوعی پارچه کلفت.

**عمودی:** ۱) نوعی چراغ نفتی- واحد اندازه‌گیری شدت زمین‌لرزه- بله آلمانی ۲) حمله، هجوم- بازار مناطق آزاد ۳) جوی خون- ششمین خلیفه اموی- شغل و حرفه‌ای ندارد ۴) دومین حرف الفبای یونانی- چرخه- بحرانی و خطرناك ۵) رفتن به حرم- برج کبوتران- سرگشتگی ۶) از باشگاه‌های فوتبال اسپانیا- همنشین ۷) چاه جهنم- مشاهده کردن- عبادت غیرواجب ۸) مخفف اینك- بندگان- پاك‌تر- حرف ندا ۹) مترسك- ناهنجار- پادشاه ۱۰) پرستش خداوند- مجموعه داستانی نوشته یوسف علیخانی ۱۱) خوشی و خرمی- لگد چهارپا- اتیان ۱۲) حیوانی با پوست قیمتی- نویسنده برزیلی اثر کوه پنجم- اندیشه ۱۳) سوره هفتم قرآن- از جنس آهن- N۱۴) شهر سرو کهن در استان یزد- بنای باشکوه و تاریخی در مرکز گردشگری شهر رم ۱۵) جدید- فراق- حمل و نقل نیروها به وسیله هلیکوپتر.

### حل جدول عادی شماره ۵۸۴۵

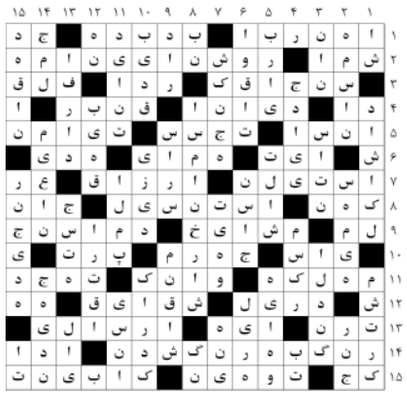
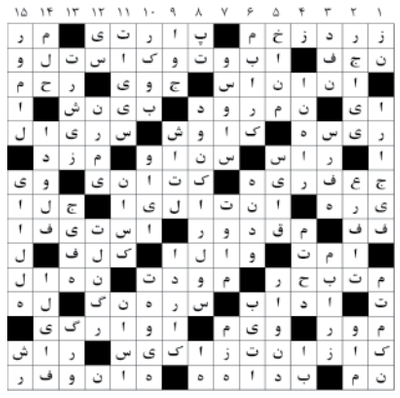
### حل جدول ویژه شماره ۵۸۴۵